

NORSK
FRILUFTSLIV

Naturvernforbundet

Reddvillaksen

GREENPEACE

Norges Jeger-
og Fiskerforbund

SABIMA

NORSKE
LAKSEELVER

Til Klima- og miljødepartementet, Olje- og energidepartementet og Fiskeri- og næringsdepartementet.

Levert elektronisk

deres ref.

vår ref. 54 -21 (NL)

Oslo; 28.10.2021

Innspill til handlingsplan for villaks

Regjeringen Solberg la fram en handlingsplan for villaksen i september. Denne må oppfylles og forsterkes av den nye regjeringen Støre. Handlingsplanen er viktig for å sikre våre unike bestander av villaks, men den er ikke kraftig nok i lys av det forskerne definerer som de to største truslene mot villaksen; rømt oppdrettslaks og lakselus. Også tiltak for å redusere påvirkning fra vannkraft må forsterkes.

Det er mange organisasjoner som jobber for de ville laksefiskene i Norge. Her har følgende organisasjoner gått sammen om et felles innspill til de nye ministrene i Klima- og miljødepartementet, Olje- og energidepartementet og Fiskeri- og næringsdepartementet.

Norske Lakseelver, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Redd Villaksen, Naturvernforbundet, Sabima, Greenpeace Norge og Norsk Friluftsliv.

5.2.1 Lakselus

Regjeringa vil:

1. leggje til rette for teknologiutvikling som kan bidra til å løyse miljø- og arealutfordringar i havbruksnæringa, særleg påverknaden på villaks.
2. auke kunnskapen om utvandringsruter i tid og rom.
3. vurdere tiltak for å betre lokalitetsstrukturen med tanke på partikkelspreiing samstundes som næringsmessige omsyn blir tekne vare på.
4. revidere lakselusregelverket, inkludert å vurdere behovet for å endre lusegrensene.
5. revidere gjeldande praksis for trekkje attende biomasse ved langvarige eller alvorlege luseoverskridingar.
6. greie ut eit eventuelt krav om nullutslepp av lakselus frå oppdrettsanlegg frå og med 2030.
7. fortsette å utvikle og forbetre trafikklyssystemet.

Innspill fra organisasjonene

1. Et funksjonskrav om nullutslipp av lakselus fra oppdrettsanlegg, slik det henvises til i punkt 6, vil sikre en teknologiutvikling som også kan redusere rømming av oppdrettslaks og muliggjøre oppsamling av avfallsstoffer. Incentiver for å oppfylle funksjonskravet, kombinert med avgifter for de som ikke konverterer, bør benyttes som virkemiddel. Krav om nullutslipp vil være en totalløsning på en rekke av de andre punktene knyttet til problemer med lus, rømming, utslipp/forurensing og sykdom, inkludert negativ økosystem- og artspåvirkning i fjordene.
2. Inntil vi har mer kunnskap om utvandringstidspunkt for vill laksesmolt, må føre-var-prinsippet legges til grunn for en lavere lusegrense i fjordene over lengre tid enn det som er gjeldende i dag. Perioden bør utvides til minimum 10 uker. Nye forskningspublikasjoner har også vist at fisk fra Vest- og Midt-Norge ikke gjenfinnes som forventet rundt Vøringplatået, men lenger nord mot Barentshavet og vest for Svalbard. Ytterligere kunnskap om utvandringsruter også i havet er fornuftig. Forskningsprogrammet SeaSalar må styrkes.
3. Aktuelt med umiddelbar virkning, men vil være overflødig når funksjonskravet under punkt 6 er vedtatt og gjennomført. Her nevnes kun partikkelspredning, men forskning fra Havforskningsinstituttet har vist at mye kan gjøres med lusedødelighet på villaks gjennom flytting av biomasse fra de mest lusebelastede oppdrettslokasjonene.
4. Automatisert telling av lus er utviklet og dispensasjon er gitt til noen oppdrettsanlegg. Dette bør så fort som mulig bli et standardkrav. Kalibrering av lusetellere må legges inn under Justervesenet, som må få nødvendig fagekspertise. I påvente av konvertering til funksjonskrav om null utslipp av lus, må dagens lusegrense ned til et bærekraftig nivå.
5. Dødelighetsgrensene som definerer fargene i trafikklssystemet, må nedjusteres slik at de samsvarer med kravet om normalt høstbart overskudd i Kvalitetsnorm for villaks. Vi minner om at grenseverdien er basert på en misforståelse av Havforskningsinstituttets tabell over påvirkningsgrad. Havforskningsinstituttet opererte i forarbeidet til Stortingsmelding 16 (2014-2016) med formuleringen (for grønt nivå): "<10% av populasjonen har økt sannsynlighet for dødelighet", noe som i trafikklssystemet har blitt til "Det er sannsynlig at <10% av populasjonen dør".

5.2.2 Rømd oppdrettsfisk

Regjeringa vil:

1. leggje til rette for teknologiutvikling som kan bidra til å løyse miljø- og arealutfordringar i havbruksnæringa, særleg påverknaden på villaks.
2. auke omfanget av utfiskingstiltak, og vurdere å senke grensene for når utfisking i elvane skal finne stad.
3. vurdere etablering av ein elvekatalog der informasjon frå ulike forskingsmiljø og etatar blir samanstilte med tanke på overvaking og uttak av rømd laks i laksevassdraga.
4. bestille kunnskapsinnhenting om metodar for å spore og merkje oppdrettslaks og metodanes eignaheit.
5. i lys av oppdatert kunnskap vurdere eventuell innføring av krav om sporing og/eller merking av oppdrettsfisk.
6. det skal vurderast særskilt om krav skal innførast på eksisterande lokalitetar i nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjordar.
7. bestille kunnskapsinnhenting om metodar for å hindre at rømd oppdrettslaks gyter.
8. i lys av oppdatert kunnskap vurdere eventuell innføring av krav om bruk av metodar som hindrar at rømd oppdrettslaks gyter.
9. det skal vurderast særskilt om krav skal innførast på eksisterande lokalitetar i nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjordar.
10. bidra til vidareutvikling av metodar som hindrar at rømd laks gyter.

11. vurdere å utvide verkeområdet til akvakulturdriftsforskrifta slik at vare- og tenesteproducentar blir inkludert.
12. vurdere nye krav for å hindre, oppdage og avgrense rømming.
13. vurdere krav som vil gje meir nøyaktige og sikrere data om talet på rømd fisk.

Innspill fra organisasjonene

1. Se punkt 1 under "5.2.1. Lakselus" (over). Et funksjonskrav om null rømming innføres parallelt.
2. OURO må finansiere utfisking i større grad. Forskingen viser at selv elver som aldri har registrert høyere innslag enn 4 % rømt oppdrettslaks, har genetisk endrede bestander. Det bør igangsettes tiltak i alle elver hvor det er observert rømt oppdrettslaks. OURO pålegges å finansiere dette etter prinsippet om at forurenser betaler. OURO må også pålegges et større ansvar for forebygging av oppgang av rømt oppdrettslaks i elvene.
3. VRL, HI og Miljødirektoratet publiserer allerede elvevis overvåkingsinformasjon og status. Det må settes av tilstrekkelig midler til løpende oppdateringer og integrering til andre forvaltningsstøttesystemer gjennom åpen API.
4. Det er allerede mye kunnskap på dette feltet og CWT (Coded Wire Tag) er en metode som brukes i havbeite i USA og Canada. Metoden er hyllevare og en dobbeltmerking av laks med klipping av fettfinne og CWT i snute, vil medføre en minimal kostnadsøkning.
5. Se punkt 4. Innføres som krav umiddelbart.
6. Overflødig om punkt 4 gjennomføres. Fisk som rømmer utenfor grensene til nasjonale laksefjorder vil kunne spre seg til elvene i de nasjonale laksefjordene.
7. Ingen spesifikke kommentarer, men virker som et blindspor. Triploidprosjektet har vist at denne typen manipulering har gitt dårligere vekst og dårligere dyrevelferd.
8. Se punkt 7.
9. Se punkt 7.
10. Se punkt 7.
11. Bra.
12. Et funksjonskrav om rømmingssikkerhet, som kan stilles samtidig med ingen utslipp av lakselus, vil sette rammer for produsentene av framtidens oppdrettsanlegg. En merking med metoder som nevnt i punkt 4 vil avdekke og spore rømming.
13. All fisk som settes i merder er vaksinert. Antallet vaksinedoser er loggført. Det må stilles krav til at antallet fisk ved sluttopptelling stemmer med antallet vaksinedoser (med fratrekk for dødfisk og annet registrert svinn). Dødfisk registreres enkelt ved å skanne CWT-merkene i fisken.

5.3.1. Gyrodactylus salaris

Regjeringa vil:

1. oppretthalde kampen mot parasitten i tråd med faglege tilrådingar, jf. handlingsplan utarbeidd av Miljødirektoratet og Mattilsynet.
2. vidareføre overvakinga av *G. salaris* i regi av Mattilsynet.
3. etablere eit formalisert samarbeid med naboland for å hindre spreiring av *G. salaris* inn i Noreg.
4. fullføre arbeidet med å reetablere laksebestandar etter at *G. salaris* er nedkjempa.

Innspill fra organisasjonene

Støttes i sin helhet.

5.3.2. Vasskraftregulering

Regjeringa vil:

1. gjennomføre revisjon av vilkår i eldre vassdragsreguleringskonsesjonar.
2. bruke høvet i vassressurslova til å krevje innkalling til konsesjonsbehandling av anlegg utan konsesjon, jf. vassressurslova § 66 (forholdet til eldre tiltak).
3. omgjere konsesjonar, jf. vassressurslova § 28 (omgjering av konsesjonar).
4. i ulike samanhengar vurdere om det er grunnlag for å oppnå lakseproduksjon opp mot nivået før regulering.

Innspill fra organisasjonene

1 – 3. Vannkraft må ta mer hensyn til elveøkologiske forhold, vill laksefisk og andre vann- og elvekantlevende organismer. Revisjoner av kraftkonsesjoner og innføring av nye konsesjoner for konsesjonsfritatte kraftverk, skal som et minimum følge metodikken og anbefalingene i [Miljødesign](#). Det må stilles funksjonskrav til regulantene om at vannkraften skal oppfylle EUs taksonomi for grønn energi og gjennomføre nasjonal plan for vassdragsrestaurering, noe som vil bidra til å oppfylle målene i vannforskriften i tillegg til både FNs restaureringstiår og EUs plan for naturrestaurering.

4. I FNs restaureringstiår skal det prioriteres å bøte på miljøskader som har oppstått gjennom vannkraft og annen vannbruk. Moderne flomforebygning og sikring skal utføres på elvemorfologiens og naturens premisser og ivareta villaksens- og elveøkologiens behov.

1-4. NVE [og miljøforvaltningen](#) må få økte ressurser for å sikre god saksbehandling av alle vilkårsrevisjonene og konsesjonsbehandlingene. Det må etableres bedre rutiner for reell involvering av det frivillige samfunn.

5.3.4. Forsuring

Regjeringa vil:

- oppretthalde arbeidet med å kalke vassdrag i tråd med faglege tilrådingar, jf. Miljødirektoratets plan for kalking av vassdrag i Noreg.

Innspill fra organisasjonene

Støttes i sin helhet, men det forutsettes at det bevilges tilstrekkelig med midler til eksisterende kalking, FoU, vedlikehold av denne og eventuell oppstart av nye nødvendige kalkingsprosjekter.

Med vennlig hilsen

Norsk Friluftsliv, Hans Erik Lerkelund

Naturvernforbundet, Arnodd Håpnæs

Norges Jeger og Fiskerforbund, Øyvind Fjeldseth

Sabima, Christian Steel

Reddvillaksen, Jens Olav Flekke

Greenpeace, Halvard Raavand

Norske Lakseelver, Torfinn Evensen